

Maria Flinck
Spannvägen 9 1 trp
168 35 Bromma

3 april 2016

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen

Synpunkter på programförslag för centrala Bromma
Dnr 2010-20840

1 Brommas naturparkstråk

Trots att det enligt gällande stadsplan finns parker i området har parkerna omdefinierats till friyta på illustrationsplanen. Detta är ett lömskt sätt att försöka lura medborgarna.

Om man ser på Bromma som helhet finns ett nätverk av naturparker i hela området mellan Mälaren och Bergslagsvägen, från Alvik till Hässelby. Detta parksystem har inte tillkommit av en slump utan är en del av stadsplanen i området. Vid utbyggnaden av området från 1920-talet och framåt har bitar av naturmark bevarats mellan bebyggda områden av olika storlek. Parkerna gör det möjligt att ta en naturpromenad från Alvik till Hässelby, ibland inom synhåll för villaträdgårdar eller flerbostadshus, men hela tiden omgiven av varierande grönska.

I parkerna ingår inte bara naturmark utan även kulturpåverkade områden, fornminnen, gammal betes- och ängsmark, tidigare skött hassel- och ekskog. Sedan de blev parker har de fått skötsel anpassad efter sina respektive karaktärer. Som barn på 1960-talet minns jag arbetslagen som kom en gång om året och skötte parkerna. De höll stigarna öppna, klippte sly med urskiljning, tog ner döda träd men sparade unga som skulle ta över, de brände nedfallna grenar och slyet. Resultatet var en varierande växtlighet med öppna och mer slutna delar, på de brända platserna fick växter som inte klarar konkurrens en chans under ett par år. De lämnade mer unga träd och buskar intill trädgårdstomter för att ge insynsskydd. På andra ställen höll de öppet och uppmuntrade torrängsväxter. Vi barn kunde i vår närmaste parkdel plocka blåbär, hallon, smultron, kantareller, soppar, kremlor och blommor från vår till höst. Skötseln var genomtänkt för att ge både estetisk och biologisk variation.

Eftersom hela detta parksystem hänger samman och är en del av Brommas karaktär kommer förslaget att bygga igen parkstråket mellan Stopvägen och Tunnländsvägen att få större påverkan än vad som framgår av programmet. Genom att bygga på mitten fragmentariseras även denna lilla parkdel och ger i nästa steg möjlighet att argumentera för att bygga bort hela parken.

2 Stadens bristande parkskötsel

Parkerna beskrivs som igenväxta med sly och att få använder dem. Det är sant. Men ni berättar inte att detta tillstånd är resultatet av decenniernas bristande skötsel och att de få åtgärder som gjorts varit felaktigt utförda, planlösa och gjorts av icke fackkunnig personal. Det verkar inte finnas något parkprogram, underhållsplan eller skötselbeskrivning som bygger på parksystemets helhet och historia.

Stadsdelsreformen medförde att både medel och kompetens för parkskötsel försvann. Trots att problemen är uppenbara så har problemet med bristande resurser till parkskötseln i staden inte åtgärdats.

Forskning om användning av parker har visat att närheten till parker är nödvändig för att folk ska besöka dem dagligen (se Peter Schantz forskning). Här finns parker på idealiskt nära avstånd men bara de unga och starka vågar sig in i djungeln av fallna stammar och tät sly. För 20 år sedan hölls stigarna öppna och hundägare promenerade dagligen där. Förskolorna tog barnen med ut på äventyr i mer spännande terräng än gårdsplanen.

Stockholm har målet att bli en promenadstad och har satt upp miljömål om bevarad biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Dessa mål är uppfyllda i Bromma, så varför bygga bort det man säger sig eftersträva?

3 Områdets kulturhistoriska värde

Åkeslunds kulturvärde nämns, men på ett sätt som om det bara gällde de enskilda byggnaderna. Stockholms stadsmuseums grönklassning av smalhusområdena i Abrahamsberg och Åkeslund gäller hela miljön: byggnader, gårdsmark, gatubild och parker. Klassificeringen av området betyder "särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt". Stockholms stadsmuseum anser vidare att det är Stockholms bäst bevarade smalhusområde med en enhetlighet och bevarandegrad av såväl stadsplanen som de enskilda byggnaderna som sannolikt saknar motstycke bland Stockholms smalhusstadsdelar. I Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister understryks särskilt att de i terrängen väl inpassade husen bidrar till stadsdelens sammanhållna och karaktäristiska gestaltning.

Samstämdheten mellan gårdsmark och parker, där gränsen är nästan osynlig, med samma sorts träd, buskar och blommor på båda sidor är en av attraktionerna med området. Bara närmast intill husen finns extra planterade kulturväxter, buskar och blommor.

Att bo i naturen har ett värde i sig för många som bor här. Värdena i dessa områden har beskrivits av Persson & Persson i "Svenska bostadsgårdar" (1995).

Denna karaktär är vi så vana vid att vi inte alltid uppmärksammar den efter förtjänst. Men den blir väldigt tydlig när hus placeras fel i miljön t ex de nya husen i Spannvägens ytterkant på berget ovanför T-banan. De står i fel vinkel, har fel färgnyans. Det som var parkmark blev terrasser av sprängsten med asfalterade P-

platser. Biologisk mångfald ersattes av en sorts buske och en sorts små träd. Anslutningen till parken nedanför är grotesk – en brant sluttning av vass sprängsten och byggsopor. Nu slyar slänterna igen, men vilka ska våga arbeta i den terrängen?

Om stadsbyggandskontoret tillät detta, hur ska vi kunna lita på att era nya förslag till byggnader blir bättre?

4 Odlingsmöjligheter för alla

Det ska bli bostäder i detta område för mellan 6500 och 8500 nyinflyttade. Vilka möjligheter att odla kommer dessa människor att få?

Kommer lägenhetsträdgårdar att anläggas? Eller odlingslotter på gårdsmark för de boende? Vid stora utbyggnader är det av vikt att få igång de sociala kontakterna i området snabbt. Hur brister utvecklar sig finns erfarenheter från miljonprogrammet att lära av. Gemenskap byggs snabbt kring odlingar.

Koloniområdena i Bromma har redan 7-10 års köer. Kommer ni att upplåta mer mark till koloniområden för de nyinflyttade? Det låter inte så i programförslagets text, snarast hotas med att befintliga koloniområden också ska bebyggas.

Att människor gärna vill odla och att det finns ett ökande intresse visar statistiken, se Lise-Lotte Björkmans sammanställning i "Fritidsodlingens omfattning i Sverige." (2012).

Koloniområden är viktiga för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster. De ger dessutom möjligheter för alla att uppleva årstidsväxlingar och en rik blomning som inga parker i Stockholm har utan att det kostar staden något. Att då bygga bort dem vore bara dumt.

Maria Flinck

trädgårdshistoriker, trädgårdsantikvarie

författare till bl a "Tusen år i trädgården" och "Historiska trädgårdar. Att bevara ett föränderligt kulturarv."